

Sector Advisory

Stand van de leisure

Leisure in economisch perspectief

December 2020

Inhoudsopgave

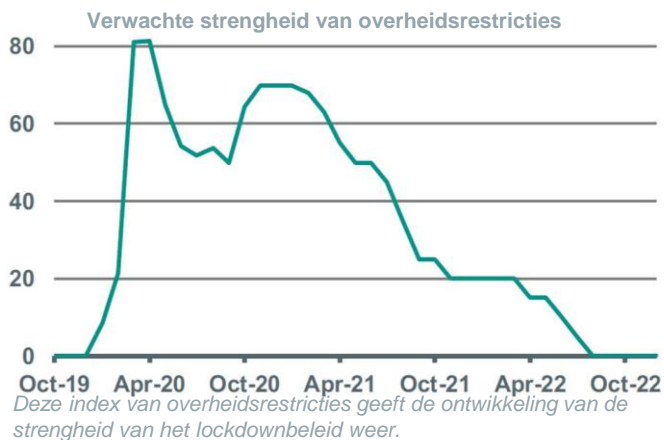
1.	Macro-economie	●	▪ Nederlandse economie krimpt
2.	Vertrouwen en bestedingen	●	▪ Consumenten vertrouwen laag, maar stabiel
3.	Overige macro-indicatoren	●	▪ Aantal faillissementen laag
4.	Sectorbeeld	●	▪ Leisuresector het hardst geraakt
5.	Uitgelicht		▪ Prognoses 2021
6.	Actualiteit		▪ Leisure in het nieuws
7.	Insights		▪ Laatste artikelen op Insights
A.	Contactgegevens		▪ Contact, disclaimer en extra informatie

- Stand is positief
- Stand is neutraal
- Stand is negatief

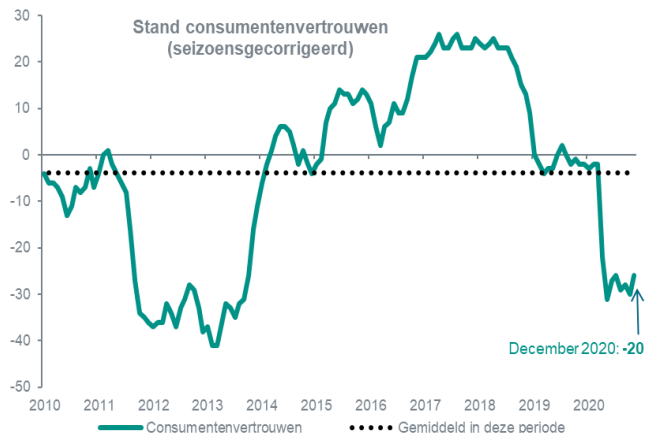
1. Macro-economie

	2019	2020	2021
BBP	1,7	-4,4	3
Particuliere consumptie	1,5	-7,3	1,9
Overheidsconsumptie	1,6	-0,2	4
Investerings	4,6	-4,7	0,6
Uitvoer	2,7	-5	2,6
Invoer	3,2	-5,4	1,7
Consumentenprijsindex (CPI)	2,6	1,4	1,4
Werkloosheid	4,2	4	6,4

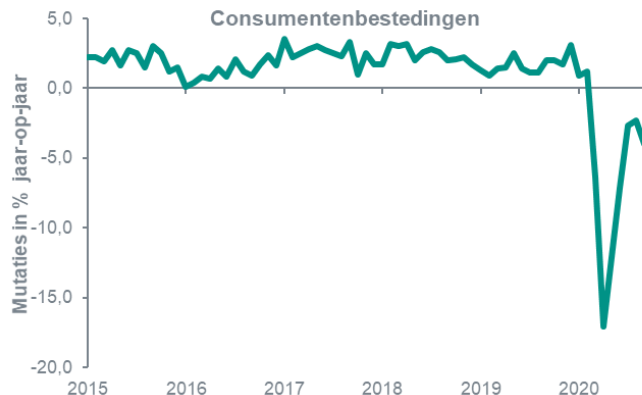

- ▶ Door de corona-uitbraak en de daarop volgende beperkende maatregelen, laat de **Nederlandse economie een krimp zien in 2020 van 4,4 procent**. Deze krimp is breed gedragen en gaat samen met lagere investeringen, minder handel, hogere werkloosheid en minder consumptie.
- ▶ De handel, af te lezen uit de import- en exportcijfers, zal naar verwachting sterk afnemen in 2020. Met name tijdens de eerste golf, toen grote delen van de wereld op slot zaten, daalden de handel en productie wereldwijd sterk. Dit had voor de open Nederlandse economie duidelijk gevolgen.
- ▶ Hoewel de ontwikkelingen in het derde kwartaal meevielen, kreeg de economie vanaf 13 oktober weer te maken met strengere beperkingen wegens de tweede coronagolf en nog strengere door de **lockdown van 15 december**.
- ▶ In 2021 verwachten we een langzaam herstel, maar de economie zal pas in 2022 het niveau van voor de coronacrisis hervinden. Hierbij gaan we ervan uit dat de **economie halverwege 2022 weer volledig open** is en dat tot die tijd de beperkingen nog in meer of mindere mate voortduren. Het tempo van volledige heropening van de economie is daarbij sterk afhankelijk van de distributie van vaccins.

2. Vertrouwen en bestedingen

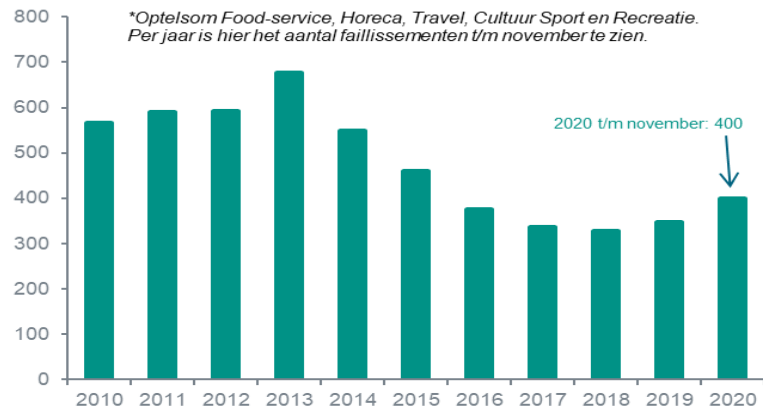
- ▶ **Consumenten hebben weinig vertrouwen in de economie** (in december -20) en zijn vaker bang dat zij in de toekomst minder goed af zullen zijn, doordat bijvoorbeeld de kans op het verliezen van hun baan groter is geworden. Daarom houden consumenten nu vaker de hand op de knip, met name als het gaat om grotere aankopen.
- ▶ Sinds de uitbraak van het coronavirus in Nederland zijn de totale bestedingen flink gedaald. In de leisure zijn vrijwel alle subsectoren, zoals de horeca, musea, en bioscopen hard geraakt. Transactiedata van ABN AMRO laten zien dat dit zowel in de eerste als tweede golf het geval was. Deze **teruggang van bestedingen** werd veroorzaakt door strenge overheidsmaatregelen, waardoor de horeca werd verplicht de deuren te sluiten of bioscopen en musea een maximaal aantal personen toegang mochten verlenen op anderhalve meter afstand. De ABN AMRO-data laten ook zien dat alleen thuisbezorging heeft geprofiteerd van de crisis.

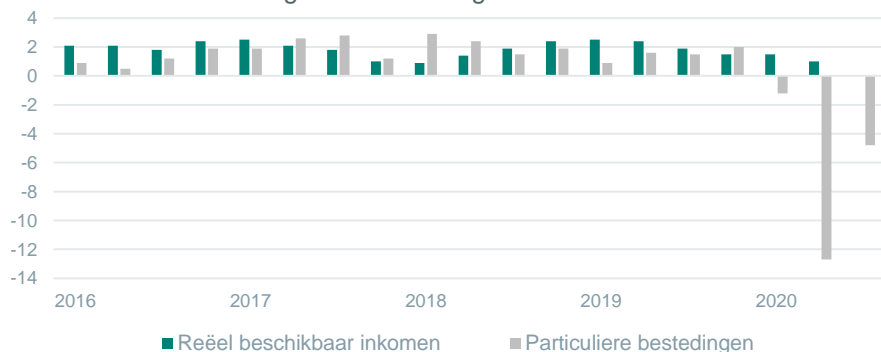
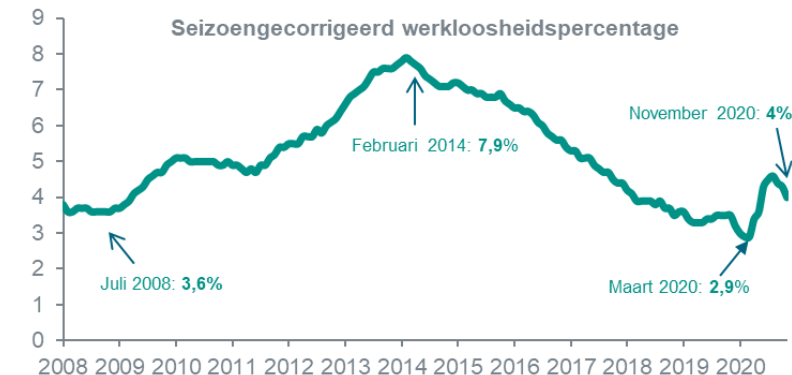
	% verschil met zelfde maand vorig jaar										
	2020 Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov
Restaurants	12%	11%	-43%	-59%	-50%	-11%	14%	9%	13%	-29%	-51%
Bars\Café	12%	13%	-51%	-85%	-78%	-14%	9%	1%	5%	-48%	-74%
Musea	25%	26%	-72%	-95%	-95%	-49%	-15%	-35%	-22%	-56%	-75%
Catering	4%	5%	-49%	-89%	-84%	-66%	-57%	-53%	-52%	-70%	-71%
Bioscopen	11%	29%	-64%	-96%	-93%	-72%	-63%	-60%	-52%	-74%	-91%
Thuisbezorging	28%	35%	34%	97%	93%	58%	57%	62%	47%	77%	76%

Deze tabel omvat online- en fysieke betalingen. Uitgesloten zijn zakelijke en contante betalingen en betalingen van buitenlandse rekeningen.

3. Overige macro-indicatoren

- ▶ Ondanks de verplichte sluitingen en grote dalingen in de omzet van veel leisurebedrijven, is **het aantal faillissementen nog vrij laag**. Door steunmaatregelen van de overheid en uitstel van betalingen bij de banken zijn veel bedrijven nog overeind gebleven. Wanneer de maatregelen worden opgeheven, zullen alsnog veel bedrijven het waarschijnlijk niet redden.
- ▶ De **werkloosheid** was begin dit jaar op het laagste punt in jaren; namelijk 2,9 procent in maart. Door de stijging sindsdien stond het percentage in oktober op 4,3. Door de lichte daling in november naar 4 procent lijkt de werkloosheid zich te stabiliseren.
- ▶ **Besteedbaar inkomen en bestedingen lopen uit de pas**. Consumenten houden de hand op knip vanwege het gedaalde consumentenvertrouwen en omdat zij minder mogelijkheden hebben om te besteden. Consumenten sparen veel en hebben meer te besteden wanneer de maatregelen worden afgeschaald.

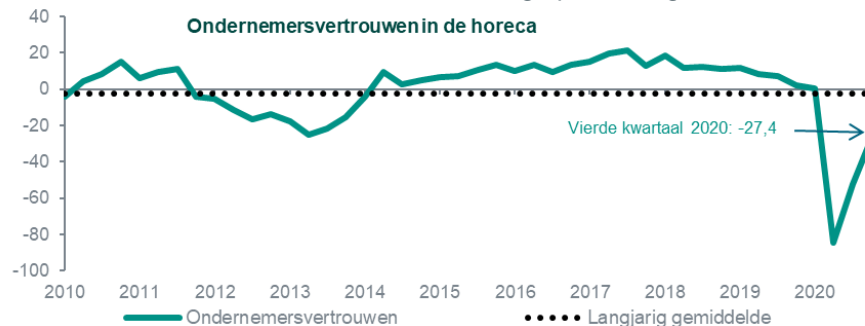

4. Sectorbeeld

Soort accommodatie	aantal (x1000)	Daling overnachtingen in 2020 t/m September	uit Nederland	t.o.v. 2019 t/m sep	uit buitenland	t.o.v. 2019 t/m sep
Totaal	73.285	-26,4%	53.514	-8%	19.770	-52%
Hotels	24.417	-41,4%	14.814	-19%	9.602	-59%
Campings	19.935	-3,8%	16.746	9%	3.189	-40%
Vakantieparken	27.240	-19,0%	20.424	-5%	6.818	-44%
Groepsaccom.	1.689	-52,7%	1.529	-52%	159	-62%

Eerste drie kwartalen 2020 t.o.v. zelfde periode een jaar eerder	Volume	Omzet
Horeca	-28%	-44%
Fastfood, ijssalons	-11%	-38%
Hotels	-45%	-44%
Restaurants	-26%	-42%
Eetzaken totaal	-21%	-41%
Cafés	-31%	-44%
Kantines en catering	-33%	-35%
Reisbureaus	-	-59%
Reisorganisatiebureaus	-	-72%

- ▶ **Het aantal overnachtingen ligt ver achter bij 2019.** Hotels worden absoluut gezien het hardst geraakt door de maatregelen. Het aantal overnachtingen daalde met 17 miljoen naar ruim 24 miljoen. Procentueel gezien zijn de groepsaccomodaties het hardst getroffen. Overheden in het buitenland geven al maanden een negatief reisadvies voor Nederland. Het aantal buitenlanders dat hier overnacht is dit jaar dan ook 52 procent lager dan vorig jaar.
- ▶ **Volumes zijn hard gedaald in de hele leisuresector.** Alleen fastfood heeft de volumedaling goed kunnen beperken, omdat deze relatief goed ingericht zijn op het afhalen en laten bezorgen van maaltijden. De omzet binnen travel wordt het hardst geraakt door de reisbeperkingen die ingesteld zijn door de overheid.
- ▶ **Ondernemersvertrouwen stijgt in het vierde kwartaal.** Het nieuws rond het aankomende coronavaccin heeft er bij ondernemers in de horeca voor gezorgd dat zij de toekomst positiever in zien dan vorig kwartaal. Toch staat het vertrouwen nog op een laag niveau.

5. Uitgelicht: prognoses 2021

	Omzet 2020 als percentage van 2019	Omzet 2021 als percentage van 2019
Restaurants	57%	70%
Fastfood	87%	105%
Kantines & catering	51%	60%
Hotels	41%	60%
Campings	90 %	105 %
Vakantieparken	100%	108%
Travel	20%	35%
Musea (<i>alleen bezoekers</i>)	24%	40 %
Bioscopen (<i>alleen recette</i>)	35 %	50 %
Attractieparken & dierentuinen	35%	55%

- ▶ Met een verwachte stijging van 70 procent in 2021 ten opzichte van 2020 veert de sector Leisure weer op. Maar de sector zit daarmee nog zeker 15 procent onder het niveau van 2019. Dat komt doordat volgend jaar, zeker in de eerste helft, nog steeds beperkende overheidsmaatregelen zullen gelden. Deze maatregelen begrenzen vooral bioscopen, groepsaccommodaties, eetcafés, musea, attractieparken en de reisbranche in hun activiteiten.
- ▶ De verwachting dat de sector in 2021 nog zeker 15 procent onder het niveau van 2019 zit, geldt voor de gehele leisuresector; het is met andere woorden een gemiddelde. Kijken we naar de subsectoren dan zien we grote verschillen. In de tabel zien we bijvoorbeeld dat vooral fastfood, vakantieparken en campings redelijk goed door de crisis komen. We verwachten dat zij in 2021 net boven het omzetsniveau van 2019 uitkomen. Echter, voor met name travel, musea en bioscopen wordt dit niveau nog lang niet gehaald, is de verwachting.
- ▶ De mate waarin de distributie van een vaccin en de invoering van snelsten op gang komt, is doorslaggevend voor het tempo van het herstel. Pas zodra er een vaccin is en de beperkingen worden opgeheven, zal de vraag naar vrijetijdsbestedingen naar verwachting enorm gaan stijgen. Immers, veel Nederlanders, van jong tot oud, staan te trappelen om weer buitenshuis sociale activiteiten te ondernemen.

6. Actualiteit

RTL: “Harde lockdown corona, dit zijn de maatregelen”

Misset Horeca: “Huurprijsvermindering wegens onvoorziene omstandigheden kansrijk”

Eventbranche: “Vanaf januari alsnog test-evenementen”

HotelNewsNow: Top 10 hotel trends in 2020: Are they here to stay?

6. Actualiteit

KHN: “Mag ik medewerkers detacheren naar andere bedrijven?”

NRIT: “Ook Zaanstad gaat toeristische verhuur aanpakken”

Hospitality Management: “Hoe gaat het met de hotelboekingen in Nederland?”

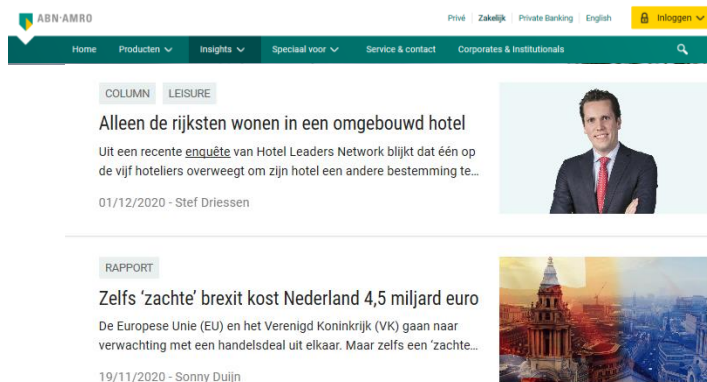
Pretwerk: “Aandeel 65-plussers groeit tussen 2020 en 2040 met 25%”

Aandeel 65-plussers groeit tussen 2020 en 2040 met 25%

7. Insights

De laatste publicaties op abnamro.nl/leisure

The screenshot shows the ABN-AMRO website interface. At the top, there is a navigation bar with the ABN-AMRO logo on the left and links for 'Privé', 'Zakelijk', 'Private Banking', 'English', and 'Inloggen'. Below the navigation bar, there is a menu with 'Home', 'Producten', 'Insights', 'Speciaal voor', 'Service & contact', and 'Corporates & Institutionals'. The main content area features two articles. The first article is titled 'Alleen de rijksten wonen in een omgebouwd hotel' and is categorized as 'COLUMN' and 'LEISURE'. It includes a sub-headline 'Uit een recente enquête van Hotel Leaders Network blijkt dat één op de vijf hoteliers overweegt om zijn hotel een andere bestemming te...' and a date '01/12/2020 - Stef Driessen' next to a portrait of a man in a suit. The second article is titled 'Zelfs 'zachte' brexit kost Nederland 4,5 miljard euro' and is categorized as 'RAPPORT'. It includes a sub-headline 'De Europese Unie (EU) en het Verenigd Koninkrijk (VK) gaan naar verwachting met een handelsdeal uit elkaar. Maar zelfs een 'zachte...' and a date '19/11/2020 - Sonny Duijn' next to an image of a cityscape with a large building.

- ▶ [Veerkracht bedrijven bepaalt coronaherstel](#)
- ▶ [Annuleringsvoorwaarden sleutel bij herstel reisindustrie](#)
- ▶ [Corona wakkert digitalisering kunst aan](#)
- ▶ [Alleen de rijksten wonen in een omgebouwd hotel](#)
- ▶ [Zelfs 'zachte' brexit kost Nederland 4,5 miljard euro](#)
- ▶ [Keiharde klappen voor de vrijetijdsindustrie](#)
- ▶ [The race to a COVID 19 Vaccin](#)
- ▶ [Hoe komen hotels straks goed uit de startblokken?](#)

9. Contactgegevens

“Ondernemers in de gastvrijheidseconomie faciliteren ontmoetingen die vorm en kleur geven aan vriendschappen, liefdes, zakenrelaties, bedrijven en mensenlevens.”

Gerarda Westerhuis

Sectoreconoom retail & leisure

gerarda.westerhuis@nl.abnamro.com

Ward van der Stee

Sectoranalist retail & leisure

ward.van.der.stee@nl.abnamro.com

Stef Driessen

Sector Banker leisure

stef.driessen@nl.abnamro.com

Disclaimer:

De in deze publicatie neergelegde opvattingen zijn gebaseerd op door ABN AMRO betrouwbaar geachte gegevens en informatie. Door de onzekerheid over het verloop van het coronavirus zijn deze verwachtingen met meer onzekerheid omgeven dan gebruikelijk. Noch ABN AMRO, noch functionarissen van de bank kunnen aansprakelijk worden gesteld voor in deze publicatie eventueel aanwezige onjuistheden. De weergegeven opvattingen en prognoses houden niet meer in dan onze eigen visie en kunnen zonder nadere aankondiging worden gewijzigd. Het gebruik van tekst of cijfers uit deze publicatie is toegestaan mits de bron wordt vermeld.

©ABN AMRO, 22 december 2020